

Założenia do nowej wersji Planu Rozwoju Kraju Związkowego Saksonia

Wprowadzenie:

Gospodarka przestrzenna jest zadaniem integracyjnym, koordynującym, ukierunkowanym na dobro wspólne. Bazuje ona na zasadzie zrównoważonego rozwoju przestrzennego. Przestrzeń jest rozumiana jako połączenie przestrzeni życiowej dla ludzi, gospodarczej i przyrodniczej.

Głównym zadaniem gospodarki przestrzennej pozostaje tworzenie i utrzymywanie równoważnych warunków życia oraz kształtowanie obszarów spełniających wymogi przyszłości we wszystkich częściach Saksonii.

Plan Rozwoju Kraju Związkowego (LEP) określa cele i zasady gospodarki przestrzennej dla przestrzennego ładu, rozwoju i bezpieczeństwa Saksonii. Obecnie obowiązujący LEP Kraju Związkowego Saksonia został przyjęty w formie rozporządzenia w dniu 12 lipca 2013 r.

Od tego czasu zmieniły się społeczne, gospodarcze i ekologiczne warunki ramowe. Ponadto zachodzą różnorodne, częściowo powiązane ze sobą procesy transformacji, które w różnym stopniu wpływają na regiony kraju związkowego.

W tym kontekście konieczna jest zasadnicza merytoryczno-specjalistyczna rewizja planu.

Nowa wersja LEP powstaje w wyniku merytorycznej i strukturalnej optymalizacji oraz koncentracji na kluczowych kwestiach. LEP powinien być również łatwiej i szybciej nowelizowany w przyszłości, jeśli będzie to konieczne ze względu na bieżące zmiany polityczne lub społeczne. Prowadzi to do uproszczenia procedur administracyjnych.

Przedstawione tutaj założenia określają zasadnicze aspekty specjalistyczne i prawne. Objasniają one w ogólny sposób zmienione społeczne, gospodarcze i ekologiczne warunki ramowe i stanowią podstawę dla pierwszych wczesnych procesów udziału [organów i społeczeństwa] zgodnie z § 9 ustęp 1 zdanie 2 i 3 ROG w powiązaniu z § 6 ustęp 1 SächsLPIG.

Cele ogólne

Nowa wersja Planu Rozwoju Kraju Związkowego (LEP) powinna nie tylko optymalnie odzwierciedlać zmienione warunki ramowe, o których mowa powyżej. Należy także konsekwentnie unikać powielania przepisów z planowaniem sektorowym i redundancji treści. Ustalenia są podejmowane zgodnie z zasadą konieczności wynikającej z ładu przestrzennego i weryfikowane pod kątem niezbędnego skutku wiążącego - również pod względem ograniczenia biurokracji.

Kolejną kwestią jest wzmocnienie pomocniczości i odpowiedzialności własnej - chcemy stworzyć większe pole do działań i kreatywności na poziomie samorządów. Wzmocnienie współpracy między samorządami pozostaje tak samo ważnym elementem, jak integracja istotnych dla przestrzeni strategii rozwoju regionalnego i miejskiego oraz rozwoju obszarów wiejskich.

Jednocześnie nowy Plan Rozwoju Kraju Związkowego ma również na celu osiągnięcie większej kontroli ze strony kraju związkowego nad zabezpieczaniem terenów pod lokalizowanie działalności gospodarczej i przemysłu o znaczeniu krajowym oraz terenów złóż surowców o znaczeniu krajowym.

LEP powinien uwzględniać aktualne podejście do europejskiego rozwoju przestrzennego (Agenda Terytorialna UE 2030), a także wizje kierunkowe i strategie działania na rzecz rozwoju przestrzennego w Niemczech. W tym kontekście szczególne znaczenie ma istniejąca współpraca między krajami związkowymi i współpraca transgraniczna.

Wreszcie wobec stale rosnącej konkurencji o użytkowanie terenów, nadal aktualnym zadaniem pozostaje ułatwianie rozwiązywania konfliktów w zakresie wielofunkcyjnego wykorzystania przestrzeni.

Założenia do nowej wersji LEP

1. Gospodarka, transformacja i zmiany strukturalne

Atrakcyjność Saksonii jako miejsca prowadzenia działalności dla dużych i średnich przedsiębiorstw wysuwa się na pierwszy plan. Ma to wpływ na tereny aktywizacji gospodarczej, rynek pracy, rynek mieszkaniowy i siłę nabywczą mieszkańców Saksonii.

Lokalizacje globalnych koncernów w przyszłościowych branżach związane są ze zwiększonym zapotrzebowaniem na tereny, które musi być planowane i monitorowane z wyprzedzeniem. Obok zapotrzebowania na tereny czysto komercyjne, samorządy i ich otoczenie z reguły mają również zwiększone zapotrzebowanie na działania planistyczne w obszarach mieszkalnictwa, edukacji, transportu oraz infrastruktury technicznej.

Wraz z transformacją energetyczną saksońskie obszary wydobywania węgla brunatnego i wytwarzania z niego energii stoją w obliczu fundamentalnych zmian.

Gospodarka Saksonii boryka się z rosnącym niedoborem wykwalifikowanych pracowników. Ponadto na przeszkodzie rozkwitowi gospodarczemu stoją zwiększone koszty pracy i energii, wysoki poziom biurokracji i stosunkowo niski poziom dynamiki we wdrażaniu (cyfrowych) innowacji.

Szkoły wyższe i instytucje badawcze wnoszą istotny wkład w rozwój gospodarczy poprzez transfer wiedzy i technologii. Promują one innowacje, wspierają przedsiębiorstwa typu spin-off i przyczyniają się do zabezpieczenia wysoko wykwalifikowanych miejsc pracy w regionach.

Priorytety działań dla nowej wersji LEP

LEP ma w przyszłości zapewnić większe bezpieczeństwo planowania i inwestycji. W tym celu w LEP wyznaczone powinny zostać tereny aktywizacji gospodarczej i przemysłowej o znaczeniu dla kraju związkowego. Jednocześnie należy stworzyć większe pole do działania dla samorządów, tak aby w razie potrzeby mogły one zapewnić tereny dla lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw.

Ramy infrastrukturalne powinny zostać utrzymane i w razie potrzeby rozszerzone, na przykład w obszarze energii odnawialnych. Podobnie złoża surowców, które są uważane za szczególnie ważne dla rozwoju gospodarczego w całym kraju związkowym, powinny zostać zabezpieczone na poziomie planowania przestrzennego w LEP. Jest to istotne także z perspektywy geologii surowców i polityki surowcowej.

W przyszłości regiony i subregiony, które są szczególnie dotknięte procesami transformacji gospodarczej, mają zostać wyznaczone jako obszary o szczególnej potrzebie działania i otrzymać specjalne wsparcie w ramach sporządzania regionalnych koncepcji rozwoju i odpowiednich strategii rozwoju poprzez programy dofinansowania.

2. Zmiany demograficzne, migracja wewnętrzna i usługi użyteczności publicznej

Wyzwania związane ze zmianami demograficznymi, migracją wewnętrzną i usługami użyteczności publicznej są nadal aktualne, ale różnią się znacznie w zależności od regionu. Zapewnienie usług użyteczności publicznej jest bezpośrednio związane z ustaleniami dotyczącymi rozwoju osadnictwa i koncepcją miejscowości ośrodkowych. Istnieje potrzeba większej elastyczności i dalszych postępów w cyfryzacji, aby samorządy mogły nadal pełnić swoją ważną rolę dostawców usług użyteczności publicznej, zwłaszcza w regionach peryferyjnych.

Priorytety działań dla nowej wersji LEP

Rozwój w aglomeracjach Saksonii wokół centrów o znaczeniu nadrzędnym musi być oceniany w zupełnie inny sposób niż rozwój peryferyjnych regionów wiejskich, które są dotknięte znacznym spadkiem liczby ludności, starzeniem się i emigracją - współpraca i koordynacja między samorządami mają szczególne znaczenie na obszarach aglomeracji. Peryferyjne obszary osadnicze wymagają specjalnych impulsów wzrostowych i rozwojowych. LEP powinien w związku z tym wnieść znaczący wkład w zrównoważone zabezpieczenie usług użyteczności publicznej, w szczególności poprzez otwarcie sztywnych procesów dotyczących tworzenia lub rozbudowy obiektów infrastruktury.

Ogólnie rzecz biorąc, koncepcja miejscowości ośrodkowych wymaga weryfikacji pod kątem ich charakterystyki. W szczególności na pierwszym planie powinny znaleźć się zaopatrzenie ludności w towary i usługi użyteczności publicznej oraz dostępność infrastruktury społecznej. Może to przeciwdziałać utracie funkcji przez małe i średnie miasta na obszarach wiejskich. Ostatecznie wzmocni to czynniki zatrzymujące młodych ludzi i rodziny, szczególnie na obszarach wiejskich.

3. Zmiany klimatu

Ze względu na stosunkowo kontynentalne położenie, liczba letnich, a w szczególności upalnych dni, rośnie w Saksonii, również w wyniku zmian klimatycznych. Wiąże się to z częstszymi i bardziej dotkliwymi okresami suszy. Ogólnie rzecz biorąc wzrasta ryzyko ekstremalnych zjawisk pogodowych: Oprócz okresów suchych wzrasta ryzyko wystąpienia deszczów nawalnych z podtopieniami. Nowa wersja LEP ma pomóc w radzeniu sobie z konsekwencjami zmian klimatycznych.

Priorytety działań dla nowej wersji LEP

Celem jest stworzenie odpornych i zdolnych do regeneracji struktur przestrzennych, które zapewnią zrównoważony rozwój przestrzenny nawet w zmieniających się warunkach klimatycznych oraz pozwolą w miarę możliwości na uniknięcie dodatkowego ryzyka i potencjalnych szkód. W szczególności należy

- uwzględniać skutki zmian klimatycznych poprzez zrównoważoną ochronę bilansu wodnego i gleby;
- oceniać aktualne regionalne warunki ramowe i wymagania w odniesieniu do przebudowy lasów, zalesiania i ogólnie rozwoju pochłaniaczy węgla;
- zachować obszary, które są w odniesieniu do klimatu osiedli ważne dla adaptacji do zmian klimatu i naturalnej ochrony klimatu;
- zbadać i w razie potrzeby wdrożyć federalne wytyczne dotyczące ochrony przeciwpowodziowej na poziomie ponad poszczególnymi krajami związkowymi.

4. Infrastruktura krytyczna i interesy obronności

Ze względu na kryzysy i rosnącą świadomość innych źródeł zagrożeń (np. terroryzm, klęski żywiołowe), gospodarka przestrzenna musi w większym stopniu uwzględniać infrastrukturę krytyczną i wykorzystywać swoje środki, aby zapobiegać zaburzeniom funkcjonowania ważnych obiektów zaopatrzeniowych w przypadku sytuacji krytycznej.

Wymagania przestrzenne w zakresie obronności i obrony cywilnej zyskują na znaczeniu m.in. w związku z wojną w Ukrainie.

Priorytety działań dla nowej wersji LEP

Rozbudowa cyfryzacji i intensyfikacja przestrzennego i funkcjonalnego połączenia w sieć usług użyteczności publicznej ma na celu wzmocnienie w jak największym stopniu odporności w obszarze usług użyteczności publicznej.

W świetle aktualnych wydarzeń ochrona infrastruktury krytycznej wymaga adekwatnego uwzględnienia.

Istotne dla przestrzeni interesy obronności i obrony cywilnej mają być w większym stopniu uwzględniane poprzez odpowiednie ustalenia w ścisłym uzgodnieniu z Federalnymi Siłami Zbrojnymi i organami odpowiedzialnymi za obronę cywilną.

5. Transformacja energetyczna

Kraj Związkowy Saksonia musi kształtować proces transformacji w kierunku zdecentralizowanego zaopatrzenia w energię z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii i uwzględniać to we wszystkich procesach planowania przestrzennego (§ 2 ustawy o rozbudowie odnawialnych źródeł energii).

W związku z rozbudową energetyki wiatrowej w Saksonii, planowanie regionalne ma za zadanie zabezpieczyć niezbędną część terenów kraju związkowego do wykorzystania energii wiatrowej w celu realizacji celów rozbudowy wynikających z ustawy o zapotrzebowaniu na terenów pod energetykę wiatrową.

Rozwój naziemnych instalacji fotowoltaicznych prowadzi do gwałtownego wzrostu wykorzystania gruntów rolnych, także gleb o wysokiej jakości.

Z tym procesem transformacji związana jest rozbudowa sieci elektroenergetycznej. Stworzenie i rozbudowa sieci wodorowej związane są również z zadaniami dla planowania regionalnego na przestrzennie ustalonych obszarach priorytetowych.

Priorytety działań dla nowej wersji LEP

Ustalenia LEP dotyczące wykorzystania energii wiatrowej jako istotnego elementu transformacji energetycznej muszą zostać dostosowane do aktualnej sytuacji.

W celu rozbudowy naziemnych instalacji fotowoltaicznych zweryfikowane zostaną instrumenty gospodarki przestrzennej mające na celu zarządzanie przestrzenne w nowych ustawowych warunkach ramowych, w szczególności w odniesieniu do obszarów uprzywilejowanych. Należy utrzymać ochronę wysokiej jakości gleb wykorzystywanych przez rolnictwo.

W odniesieniu do rozbudowy sieci elektroenergetycznych i gazowych, łącznie z główną siecią wodorową, zweryfikowane i w razie potrzeby udoskonalone zostaną podstawy gospodarki przestrzennej.

6. Mobilność, infrastruktura transportowa

Obszar mobilności i zintegrowanego rozwoju transportu podlega dynamicznym zmianom.

Odnosnie do rozwoju infrastruktury transportowej należy wziąć pod uwagę zwiększone zapotrzebowanie na działania związane z jej utrzymaniem.

Dobra infrastruktura transportowa pozostaje ważnym warunkiem rozwoju gospodarczego we wszystkich subregionach.

Priorytety działań dla nowej wersji LEP

Treść LEP, zarówno w zakresie utrzymania i rozbudowy infrastruktury transportowej, jak i wszystkich innych rodzajów transportu, bazuje na planowaniu sektorowym. Nacisk ma zostać położony przy tym na niezbędne planowanie przestrzenne zabezpieczające trasy dla nowej i rozbudowywanej infrastruktury transportowej.

7. Ochrona i użytkowanie zasobów naturalnych

Przyroda i krajobraz, różnorodność biologiczna

Przyroda i krajobraz są wykorzystywane przez różne użytkowniki. Wymaga to skutecznych koncepcji ich ochrony. Ponadlokalnie skonkretyzowane cele, wymagania i działania na rzecz ochrony przyrody i zarządzania krajobrazem są prezentowane w programie krajobrazowym. Cele planowania przestrzennego muszą być przestrzegane, a zasady i inne wymogi gospodarki przestrzennej muszą być uwzględniane.

Priorytety działań dla nowej wersji LEP

W kontekście wspomnianej konkurencji o użytkowanie terenów, zadaniem nowego LEP będzie w szczególności umożliwienie rozwiązań w zakresie wielofunkcyjnego wykorzystania przestrzeni. Obejmuje to skuteczną ochronę przyrody i krajobrazu, a także wysoki poziom różnorodności biologicznej.

Zasoby wodne

Woda jako czynnik wartości lokalizacji odgrywa kluczową rolę we wszystkich dziedzinach życia społecznego i ma znaczenie przestrzenne ze względu na interdyscyplinarne problemy.

Szczególnie w przypadku dużych inwestycji przemysłowych i komercyjnych oraz decyzji dotyczących ich lokalizacji, zarówno zapotrzebowanie na wodę, jak i infrastruktura związana z wodą muszą być brane pod uwagę jako czynnik lokalizacji w przyszłości, aby uniknąć niekorzystnego wpływu na bilans wodny i wysokich kosztów dla gospodarki i społeczeństwa.

Przy tych wszystkich wymaganiach zaopatrzenie w wodę pitną musi być priorytetowo trwale zabezpieczone.

Priorytety działań dla nowej wersji LEP

W nowej wersji LEP należy w szczególności zbadać, na ile

- wymagana jest zwiększona gospodarczo-przestrzenna ochrona zasobów wód podziemnych i obszarów zlewni wychodząca poza obecnie wykorzystywane zasoby wodne;
- możliwe jest gospodarczo-przestrzenne wyprzedzające sterowanie użytkowaniem zużywającymi duże ilości wody; oraz na ile
- wymagane jest przestrzenne zabezpieczenie terenów pod nowe/rozbudowane zbiorniki retencyjne/zbiorniki do przechwytywania szczytu fali powodziowej itp.

Redukcja zajmowania terenów

Ilościowa wytyczna Republiki Federalnej dotycząca ograniczenia zajmowania nowych terenów stanowi poważne wyzwanie dla Kraju Związkowego Saksonia. W szczególności ekspansja odnawialnych źródeł energii, zabezpieczenie terenów pod rozwój gospodarczy, ale także skutki nadrabiania zaległości w rozbudowie infrastruktury powodują duże zapotrzebowanie na tereny.

Priorytety działań dla nowej wersji LEP

Instrumenty planistyczne służące zrównoważonemu i efektywnemu wykorzystaniu zasobów gruntów oraz minimalizacji wykorzystania nowych terenów do celów osadniczych i transportowych mają zostać poddane weryfikacji. W szczególności należy dalej rozwijać rewitalizację nieużytków i wykorzystanie potencjału rozwoju wewnętrznego.